

Vedenie podniku má svoje limity

BIZNIS

Konateľom obchodnej spoločnosti môže byť len občan Únie, členského štátu Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj, alebo ak ide o občana inej krajiny, musí mať na Slovensku minimálne povolenie na pobyt. Aké sú obmedzenia jeho úkonov?

Tomáš Hospodár

tomas.hospodar@mafrasslovakia.sk

Konatelia spolu s valným zhromaždením tvoria vrcholné orgány spoločnosti. Valné zhromaždenie združuje vlastníkov spoločnosti a jeho úloha je rozhodovať o dlhodobějších a viac strategických otázkach súvisiacich s podnikaním spoločnosti, ako napríklad v akej oblasti má spoločnosť podnikáť, schvaľovať účtovné závierky, voliť či odvolávať konateľov. „Valné zhromaždenie sa schádza často iba jedenkrát za rok, oproti tomu konatelia zabezpečujú efektívne vedenie spoločnosti na dennej báze,“ vysvetľuje advokátka Veronika Pázmányová, partnerka advokátskej kancelárie Glatzová & Co.

Rozhodovanie

„Konatelia spoločnosti plnia predovšetkým tri základné úlohy. V prvom rade zastupujú spoločnosť navonok, zaväzujú ju vlastným konaním, a keďže sú zapísaní vo verejne dostupnom obchodnom registri, na to, že touto právomocou disponujú, sa môžu obchodní partneri spoľahnúť. Konatelia aj obchodne vedú spoločnosť, čo znamená, že rozhodujú o prevádzkových, organizačných, technických otázkach pri podnikaní alebo o konkrétnom podnikateľskom zámere. Ich treťou úlohou je plniť si povinnosti vo vzťahu k iným orgánom spoločnosti, čo zahŕňa aj zvolávanie, organizáciu a prípravu podkladov pre rozhodovanie valného zhromaždenia o ťažiskových otázkach podnikania spoločnosti,“ približuje Miroslav Ondáš, advokát spolupracujúci s advokátskou kanceláriou Glatzová & Co, a dodáva, že konatelia pri plnení svojich úloh

musia rozhodovať v súlade so záujmom spoločnosti a tiež všetkých jej spoločníkov, pričom konateľ musí stále postupovať s odbornou starostlivosťou.

Vzťahy viacerých konateľov

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, a čiastočne je to aj pravda, že ak má spoločnosť viacero konateľov, stačí sa pozrieť do obchodného registra a každý vie zistiť, ako viacerí konatelia konajú za spoločnosť, teda napríklad každý konateľ samostatne alebo aspoň dvaja konatelia spoločne či dokonca vždy všetci konatelia spoločne. V skutočnosti však obchodný register informuje len o tom, ako konatelia zastupujú spoločnosť navonok, čiže napríklad ako musia podpisovať zmluvy s obchodnými partnermi, spresňuje Simon Šufliarsky, advokát spolupracujúci s advokátskou kanceláriou Glatzová & Co, a dodáva, že existuje aj druhá, vnútorná rovina pôsobnosti konateľov, a to takzvané obchodné vedenie spoločnosti. Advokát uvádza, že pod týmto pojmom si treba predstaviť rozhodovanie o vnútorných záležitostiach spoločnosti, akými sú napríklad biznisplán či rôzne organizačné a technické záležitosti. Pri týchto vnútorných otázkach pritom nie je rozhodujúci zápis v obchodnom registri, ale pravidlá Obchodného zákonníka, podľa ktorého sa na takéto rozhodnutia vyžaduje súhlas nadpolovičnej väčšiny konateľov, prípadne ešte vyššia väčšina, ak tak určí spoločenská zmluva. Už požiadavka súhlasu nadpolovičnej väčšiny konateľov pritom môže byť problematická napríklad v situácii, keď má spoločnosť dvoch konateľov, čo je v praxi najčastejšia situácia pri pluralite konateľov. Fakticky to totiž znamená, že na otázkach obchodného ve-

Pri prezeraní výpisov niektorých spoločností z obchodného registra môžeme nájsť zapísané nielen spôsoby konania, ale aj rôzne obmedzenia konateľského oprávnenia konateľov.

SNÍMKA: DREAMTIME

denia sa musia konatelia zhodnúť. „Vzájomný vzťah konateľov môže byť teda rozdielny pri podpisovaní zmlúv, keď môže stačiť podpis jedného z nich, a pri vnútornom vedení spoločnosti, keď sa vyžaduje, aby rozhodla väčšina spoločne,“ spresňuje advokátka Veronika Pázmányová.

Neobmedzené oprávnenia

Konanie konateľa navonok vo svojej podstate nie je a ani nemôže byť obmedzené, uvádza advokát Šufliarsky. Konateľské oprávnenie je totiž podľa nášho právneho poriadku všeobecné. V praktickej rovine možno však povedať, že konateľ nemôže rozhodovať v otázkach, ktoré podľa zákona alebo spoločenskej zmluvy patria do pôsobnosti valného zhromaždenia. Požiadavku na spoločné konanie s iným konateľom taktiež nemožno považovať za obmedzenie konateľského oprávnenia, ale len za určenie spôsobu konania.

Stanovy v obchodnom registri

Pri prezeraní výpisov niektorých spoločností z obchodného registra môžeme nájsť zapísané nielen spôsoby konania, ale aj rôzne obmedzenia konateľského oprávnenia konateľov. Typicky ide o stanovenie predchádzajúceho súhlasu valného zhromaž-

„
Valné
zhromaždenie
sa schádza často
iba jedenkrát za
rok, oproti tomu
konatelia
zabezpečujú
efektívne vedenie
spoločnosti na
dennej báze.

Veronika Pázmányová,
advokátka, partnerka
advokátskej kancelárie
Glatzová & Co.

denia či jediného spoločníka alebo povinnosti konať spoločne s iným konateľom pri určitých úkonoch či úkonoch vyššej hodnoty. „Tu je však potrebné zdôrazniť, že takéto obmedzenia, hoci aj zapísané v obchodnom registri, sú len internými obmedzeniami a voči tretím osobám sú neúčinné,“ zdôrazňuje advokátka Veronika Pázmányová.

Poslednou novelou Obchodného zákonníka účinnou od 1. októbra 2020 sa zaviedol výslovný zákaz zapisovať akékoľvek obmedzenia konateľského oprávnenia do obchodného registra. Toto logické pravidlo v nepísanej podobe síce platilo aj do 1. októbra, lebo podstatne spochybňuje dôveru k údajom zapísaným v obchodnom registri, keďže niektoré spoločnosti takéto obmedzenia však žiadali a niektoré registrové súdy ich aj zapisovali, zákonodarcu sa rozhodol túto nejasnosť upraviť priamo v zákone. Zároveň pre všetky spoločnosti, ktoré takéto neúčinné vnútorné obmedzenie majú aktuálne zapísané v obchodnom registri, sa zaviedla povinnosť to zmeniť do 30. septembra 2021.

Zodpovednosť za škodu

Oprávnenie konateľa je zo zákona v zásade všeobecné, preto do úvahy prakticky prichádzajú najmä prípady porušenia interných obmedzení či obmedzení stanovených zmluvou o výkone funkcie uzatvorenej s konateľom, keď možno konateľa žalovať o náhradu škody, prípadne uplatniť dohodnutú zmluvnú pokutu či riešiť situáciu odvolaním konateľa z funkcie. Prípady žalôb o náhradu škody voči konateľovi sú však v praxi pomerne ojedinelé. Jedným z nich

však bol prípad, keď si konateľ nevyžadoval súhlas valného zhromaždenia s prevodom nehnuteľnosti spoločnosti, tak ako to požadovala spoločenská zmluva. Nehnuteľnosť následne predal pod trhovú cenu. Keďže chýbajúci súhlas valného zhromaždenia by obsahoval aj údaj o schválenej predajnej cene, spoločnosť konateľa žalovala o náhradu škody. Táto náhrada škody bola vyčíslená znaleckým dokazovaním ako rozdiel medzi predajnou cenou nehnuteľnosti a skutočnou trhovou hodnotou nehnuteľnosti. Keďže spoločnosť preukázala v spore všetky zákonné predpoklady vzniku škody, súd rozhodol v jej prospech a konateľ musel spoločnosti škodu nahradiť, uvádza advokát Miroslav Ondáš.

Ojedinelé sú tieto spory aj preto, že úkon, ktorým konateľ porušil interné obmedzenia, môže byť v niektorých situáciách pre spoločnosť aj prospešný, prípadne nie je možné jednoducho vyčíslieť jeho dosah. Z tohto dôvodu vo všeobecnosti možno odpovedať, že ak spoločnosť chce, aby jej konatelia dodržiavali interné obmedzenia ich konateľského oprávnenia, je potrebné dohodnúť si pre prípad ich porušenia dostatočne odstrašujúcu zmluvnú pokutu v zmluve s konateľom.